2024/613

7.3.2024

KOMISSION SUOSITUS (EU) 2024/613,

annettu 18 päivänä joulukuuta 2023,

kauden 2021–2030 kattavan Liettuan yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivitysluonnoksesta sekä Liettuan toimenpiteiden johdonmukaisuudesta unionin ilmastoneutraaliustavoitteen ja sopeutumisessa edistymisen varmistamisen kanssa

(Ainoastaan liettuankielinen teksti on todistusvoimainen)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

ottaa huomioon energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta 11 päivänä joulukuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 ([1]) ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 6 kohdan,

ottaa huomioon puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta 30 päivänä kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1119 ([2]) ja erityisesti sen 7 artiklan 2 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

Kauden 2021–2030 kattavan Liettuan yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivitysluonnosta koskevat suositukset

(1) Liettua toimitti yhdennetyn kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa päivitysluonnoksen 28 päivänä kesäkuuta 2023.

(2) Asetuksen (EU) 2018/1999, jäljempänä 'hallintoasetus', 3 artiklassa ja liitteessä I määritetään seikat, joiden on sisällyttävä yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivityksiin. Komissio antoi joulukuussa 2022 jäsenvaltioille ohjeita ([3]) päivitettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnosten ja lopullisten suunnitelmien laatimisprosessista ja sen laajuudesta. Ohjeissa kuvataan hyviä käytäntöjä ja kerrotaan energia- ja ilmastopolitiikan viimeaikaisten poliittisten, oikeudellisten ja geopoliittisten tapahtumien seurauksista.

(3) Komissio on REPowerEU-suunnitelman ([4]) yhteydessä ja osana vuosien 2022 ja 2023 eurooppalaisia ohjausjaksoja kiinnittänyt vahvasti huomiota jäsenvaltioiden energia- ja ilmastoasioihin liittyviin uudistuksiin ja investointeihin, joita tarvitaan, jotta energiavarmuutta ja kohtuuhintaisuutta voidaan vahvistaa vauhdittamalla vihreää ja oikeudenmukaista siirtymää. Tämä näkyy Liettualle vuosina 2022 ja 2023 annetuissa maaraporteissa ([5]) ja neuvoston suosituksissa ([6]). Jäsenvaltioiden olisi otettava viimeisimmät maakohtaiset suositukset huomioon lopullisissa päivitetyissä yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan.

([1]) EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1.
([2]) EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1.
([3]) Komission tiedonanto: Ohjeet jäsenvaltioille vuosien 2021–2030 kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien päivittämisestä (EUVL C 495, 29.12.2022, s. 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) COM (2022) 617 final ja SWD(2023) 615 final.
([6]) COM (2022) 617, suositus neuvoston suositukseksi; COM (2023) 615 final, suositus neuvoston suositukseksi.

(4) Taakanjakoasetuksen ([7]) mukaisten kansallisten tavoitteiden toteuttamista koskevat komission suositukset perustuvat todennäköisyyteen, että jäsenvaltiot pitävät kiinni vuoden 2030 tavoitteista, kun otetaan huomioon säännöt taakanjakoasetuksen mukaisten joustojen käytöstä.

(5) Hiilidioksidin talteenottoa, käyttöä ja varastointia (CCUS) koskevilla komission suosituksilla pyritään saamaan yleiskuva näiden teknologioiden aiotusta käyttöönotosta kansallisella tasolla sekä tiedot vuoteen 2030 mennessä talteenotettaviksi suunnitelluista hiilidioksidin vuotuisista määristä eriteltyinä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY ([8]) soveltamisalaan kuuluvista laitoksista ja muista lähteistä (esim. biogeeniset lähteet tai suora talteenotto ilmasta) talteenotettuun hiilidioksidiin, suunnitellusta hiilidioksidin siirtoinfrastruktuurista sekä potentiaalisesta kotimaisesta hiilidioksidin varastointikapasiteetista ja hiilidioksidin syöttömääristä, joiden suunnitellaan olevan käytettävissä vuonna 2030.

(6) Maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/841 ([9]), jäljempänä 'LULUCF-asetus', mukaista suoriutumista koskevissa komission suosituksissa käsitellään sitä, miten jäsenvaltio toteuttaa "ei debetsaldoa -sääntöä" kaudella 2021–2025 (kausi 1) ja omat kansalliset tavoitteensa kaudella 2026–2030 (kausi 2), kun otetaan huomioon säännöt mainitussa asetuksessa säädettyjen joustojen käytöstä. Komission suosituksissa otetaan myös huomioon, että kaudella 1 LULUCF-asetuksen mukaiset ylijäämäpäästöt siirretään automaattisesti taakanjakoasetuksen tavoitteisiin.

(7) Jotta ilmastonmuutokseen sopeutuminen tukisi asianmukaisesti energia- ja hillitsemistavoitteiden saavuttamista, on olennaisen tärkeää tunnistaa mahdolliset ilmastonmuutosuhat ja analysoida ilmastohaavoittuvuuksia ja -riskejä, jotka voivat vaikuttaa asiaankuuluviin alueisiin, väestöihin ja aloihin. Sopeutumista koskevissa komission suosituksissa tarkastellaan, missä määrin Liettua on sisällyttänyt päivitettyyn kansalliseen energia- ja ilmastosuunnitelmaansa sopeutumistavoitteita, joissa otetaan huomioon sellaiset ilmastoriskit, jotka voisivat estää Liettuaa saavuttamasta energiaunionin tavoitteet ja päämäärät. Ilman suunniteltuja ja toteutettuja erityisiä sopeutumispolitiikkoja ja -toimenpiteitä energiaunionin ulottuvuuksia koskevien tavoitteiden saavuttaminen on vaarassa. Vesienhoitoon on muuttuvissa ilmasto-oloissa kiinnitettävä erityistä huomiota sähkön toimitushäiriöiden riskin vuoksi, koska tulvat, helle ja kuivuus vaikuttavat energiantuotantoon.

(8) Liettuan uusiutuvan energian tavoitetasoa koskevat komission suositukset perustuvat asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä II vahvistettuun objektiivisiin kriteereihin perustuvaan kaavaan sekä Liettuan kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivitysluonnoksesta puuttuviin tärkeimpiin toimintapolitiikkoihin ja toimenpiteisiin, joilla Liettuan kansallinen panos unionin sitovaan uusiutuvan energian tavoitteeseen, joka on vähintään 42,5 prosenttia vuonna 2030, voidaan saavuttaa oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti niin, että yhteisenä pyrkimyksenä on nostaa tavoite 45 prosenttiin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 ([10]) mukaisesti. Komission suositukset perustuvat myös siihen,

([7]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/842, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 26), muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EU) 2023/857, annettu 19 päivänä huhtikuuta 2023, sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, annetun asetuksen (EU) 2018/842 ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (EUVL L 111, 26.4.2023, s. 1).

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/87/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 2003, kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä ja neuvoston direktiivin 96/61/EY muuttamisesta (EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32).

([9]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/841, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, maankäytöstä, maankäytön muutoksesta ja metsätaloudesta aiheutuvien kasvihuonekaasujen päästöjen ja poistumien sisällyttämisestä vuoteen 2030 ulottuviin ilmasto- ja energiapolitiikan puitteisiin sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 ja päätöksen N:o 529/2013/EU muuttamisesta (EUVL L 156, 19.6.2018, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen (EU) 2018/841 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse soveltamisalasta, raportointia ja vaatimusten noudattamista koskevien sääntöjen yksinkertaistamisesta ja jäsenvaltioiden tavoitteiden asettamisesta vuodelle 2030 sekä asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta seurannan, raportoinnin, edistymisen seurannan ja uudelleentarkastelun parantamisen osalta 19 päivänä huhtikuuta 2023 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/839 (EUVL L 107, 21.4.2023, s. 1).

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2413, annettu 18 päivänä lokakuuta 2023, direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta (EUVL L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

miten Liettua edistää mainitun direktiivin 15 a, 22 a, 23, 24 ja 25 artiklan erityistavoitteita sekä niihin liittyviä toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, joilla direktiivi saatetaan nopeasti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pannaan täytäntöön. Suosituksista käy ilmi, kuinka tärkeää on laatia kattava uusiutuvan energian, erityisesti tuulienergian, käyttöönottoa koskeva pitkän aikavälin suunnitelma, jotta voidaan lisätä näkyvyyttä Euroopan tuotantoteollisuuden ja verkonhaltijoiden kannalta Euroopan tuulivoimapaketin ([11]) mukaisesti.

(9) Komission suositukset kansallisesta panoksesta energiatehokkuuteen perustuvat energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/1791 ([12]) 4 artiklaan sekä mainitun direktiivin liitteessä I olevaan kaavaan ja siihen liittyviin toimintapolitiikkoihin ja toimenpiteisiin sen täytäntöönpanemiseksi.

(10) Komission suosituksissa kiinnitetään erityistä huomiota tavoitteisiin, päämääriin ja panoksiin sekä niihin liittyviin toimintapolitiikkoihin ja toimenpiteisiin REPowerEU-suunnitelman toteuttamiseksi, jotta riippuvuudesta Venäjän fossiilisista polttoaineista päästään vaiheittain nopeasti irti. Suosituksissa otetaan huomioon ”Kaasua säästöön talven varalle” -paketin ([13]) täytäntöönpanosta saadut kokemukset. Niistä käy ilmi välttämätön tarve tehdä energiajärjestelmästä kestävämpi, kun otetaan huomioon velvoitteet, jotka johtuvat sähköalan riskeihin varautumisesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) 2019/941 ([14]) ja kaasun toimitusvarmuudesta annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta (EU) 2017/1938 ([15]), sekä energian varastoinnista annettu komission suositus ([16]).

(11) Komission suosituksissa otetaan huomioon tarve nopeuttaa energian sisämarkkinoiden yhdentymistä joustavuuden roolin vahvistamiseksi sekä kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi ja kuluttajien suojelemiseksi. Komission suosituksissa otetaan myös huomioon, että asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklan ja komission suosituksen (EU) 2023/2407 ([17]) vaatimusten mukaisesti on tärkeää arvioida energiaköyhyydestä kärsivien kotitalouksien lukumäärää.

(12) Komission suosituksista käy ilmi, että on tärkeää varmistaa riittävät investoinnit puhtaan energian alan tutkimukseen ja innovointiin kehitys- ja valmistuskapasiteetin lisäämiseksi, mukaan lukien energiaintensiivistä teollisuutta ja muita yrityksiä koskevat asianmukaiset toimintapolitiikat ja toimenpiteet, sekä tarve parantaa nettonollateollisuuden työvoiman osaamista vahvan, kilpailukykyisen ja puhtaan talouden vakiinnuttamiseksi unionissa.

(13) Komission suositusten pohjalla ovat Pariisin sopimuksen mukaiset sitoumukset fossiilisten polttoaineiden käytön vaiheittaisesta lopettamisesta sekä fossiilisten polttoaineiden tukien vaiheittaisen poistamisen tärkeys.

(14) Investointitarpeita koskevat komission suositukset perustuvat komission arvioon siitä, esitetäänkö suunnitelman päivitysluonnoksessa yleiskatsaus investointitarpeista energiaunionin kaikkiin ulottuvuuksiin liittyvien tavoitteiden, päämäärien ja panosten saavuttamiseksi, ilmoitetaanko siinä rahoituslähteet eriteltyinä yksityisiin ja julkisiin lähteisiin, luonnostellaanko siinä investointeja, jotka ovat johdonmukaisia Liettuan elpymis- ja palautumissuunnitelman, Liettuan alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskean suunnitelman ja talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annettujen vuosien 2022–2023 maakohtaisten suositusten kanssa, ja sisältääkö se perusteellisen makrotaloudellisen arvioinnin suunnitelluista toimintapolitiikoista ja toimenpiteistä. Kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa olisi varmistettava kansallisten toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden läpinäkyvyys ja ennustettavuus investointivarmuuden tukemiseksi.

([11]) Tiedonanto Euroopan tuulivoimaa koskevasta toimintasuunnitelmasta, COM (2023) 669 final, 24.10.2023, ja tiedonanto EU:n merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa koskevien tavoitteiden saavuttamisesta, COM (2023) 668 final.

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/1791, annettu 13 päivänä syyskuuta 2023, energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta (EUVL L 231, 20.9.2023, s. 1).

([13]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ”Kaasua säästöön talven varalle”, COM(2022) 360 final.

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/941, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, riskeihin varautumisesta sähköalalla ja direktiivin 2005/89/EY kumoamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 1).

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1938, annettu 25 päivänä lokakuuta 2017, toimista kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja asetuksen (EU) N:o 994/2010 kumoamisesta (EUVL L 280, 28.10.2017, s. 1).

([16]) Komission suositus, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2023, energian varastointi – vähähiilisen ja varman EU:n energiajärjestelmän tukijalka (EUVL C 103, 20.3.2023, s. 1).

([17]) Komission suositus (EU) 2023/2407, annettu 20 päivänä lokakuuta 2023, energiaköyhyydestä (EUVL L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Komission suosituksista käy ilmi, että on ratkaisevan tärkeää varmistaa laaja alueellinen kuuleminen sekä varhainen ja osallistava kuuleminen suunnitelmasta, mukaan lukien Århusin yleissopimuksen ([18]) mukainen yleisön tehokas osallistuminen riittävin tiedoin ja riittävässä aikataulussa.

(16) Oikeudenmukaista siirtymää koskevat komission suositukset perustuvat komission arvioon siitä, yksilöidäänkö Liettuan suunnitelmassa riittävän syvällisesti ilmasto- ja energiasiirtymän sosiaaliset sekä työllisyyteen ja osaamiseen kohdistuvat vaikutukset ja luonnostellaanko siinä oikeudenmukaisen siirtymän edistämiseen asianmukaisia liitännäispolitiikkoja ja -toimenpiteitä, joilla edistetään samalla sekä ihmisoikeuksia että sukupuolten tasa-arvoa.

(17) Komission Liettualle antamien suositusten perustana on kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman päivitysluonnoksen arviointi ([19]), joka julkaistaan tämän suosituksen yhteydessä.

(18) Liettuan olisi otettava nämä suositukset asianmukaisesti huomioon laatiessaan lopullista päivitettyä yhdennettyä kansallista energia- ja ilmastosuunnitelmaansa, joka on toimitettava viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024.

Suositukset johdonmukaisuudesta unionin ilmastoneutraaliustavoitteen ja sopeutumisessa edistymisen varmistamisen kanssa

(19) Komission on asetuksen (EU) 2021/1119 (eurooppalainen ilmastolaki) mukaan arvioitava kansallisten toimenpiteiden johdonmukaisuutta ilmastoneutraaliustavoitteen ja sopeutumisessa edistymisen varmistamisen kanssa. Komissio on arvioinut Liettuan toimenpiteiden johdonmukaisuutta näiden tavoitteiden kanssa ([20]). Jäljempänä esitetyt suositukset perustuvat kyseiseen arviointiin. Liettuan olisi otettava asianmukaisesti huomioon nämä suositukset ja toteutettava niitä koskevia jatkotoimia eurooppalaisen ilmastolain mukaisesti.

(20) Sopeutumisen rahoittamiseksi voidaan ottaa käyttöön erilaisia EU:n rahoitusvälineitä. Ilmastokestävyyttä koskevat näkökohdat olisi asetettava etusijalle, kun jäsenvaltiot laativat asiaankuuluvien EU:n rahastojen mukaisia kansallisia suunnitelmiaan. Mitkään menot eivät saisi haitata sopeutumista eli lisätä edunsaajien tai muiden haavoittuvuuksia.

(21) Paikallisella tasolla on osaamista, joka voi vaikuttaa ilmastokestävyyteen laajemminkin. Kansallista tasoa alemman tason sopeutumispolitiikkojen valmistelu ja täytäntöönpano on erittäin tärkeää.

(22) Luontoon perustuvat ratkaisut tarjoavat vaikuttavia ja kustannustehokkaita sopeutumis- ja hillitsemisvaihtoehtoja, jos niiden käyttöönottoon kannustetaan strategisilla kehyksillä, toimintapolitiikalla ja rahoituksella. Ne voidaan toteuttaa itsenäisesti tai integroida muihin sopeutumis- ja hillitsemistoimenpiteisiin yhdessä enemmän teknologiaan tai infrastruktuuriin perustuvien ratkaisujen kanssa. Täytäntöönpanossa on otettava huomioon ekosysteemien monitahoisuus ja ilmastonmuutoksen ennustetut vaikutukset, paikallinen toimintaympäristö, ratkaisuihin liittyvät intressit ja arvot sekä sosioekonomiset olosuhteet,

SUOSITTAA, ETTÄ LIETTUA TOTEUTTAA TOIMIA, JOILLA SE:

ASETUKSEN (EU) 2018/1999 MUKAISEN KANSALLISEN ENERGIA- JA ILMASTOSUUNNITELMAN PÄIVITYSLUONNOKSEN OSALTA

1. määrittää kustannustehokkaita lisäpolitiikkoja ja -toimenpiteitä, jotta se voi kuroa umpeen 0,1 prosenttiyksikön vajeen ja saavuttaa taakanjakoasetuksen mukaisen kansallisen tavoitteen, jonka mukaan kasvihuonekaasupäästöt ovat vuonna 2030 21 prosenttia pienemmät kuin vuonna 2005, ja täsmentää tarvittaessa, miten taakanjakoasetuksen mukaisia joustoja käytetään vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen; täydentää toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä koskevia tietoja ja ilmoittaa selkeästi niiden soveltamisalan, aikataulun ja mahdollisuuksien mukaan myös odotetun kasvihuonekaasupäästöjen vähennysvaikutuksen, myös unionin rahoitusohjelmien (mm. yhteisen maatalouspolitiikan) toimenpiteiden osalta;

([18]) Tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa 25 päivänä kesäkuuta 1998 tehty yleissopimus (Århusin yleissopimus).
([19]) SWD(2023) 918.
([20]) Vuoden 2023 kertomus EU:n ilmastotoimista, COM(2023) 653 final, ja Commission Staff Working Document Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to the European Climate Law, SWD(2023) 932.

2. määrittää lähteineen sen hiilidioksidipäästöjen määrän, joka voitaisiin vuosittain ottaa talteen vuoteen 2030 mennessä; antaa yksityiskohtaiset tiedot siitä, miten talteenotettu hiilidioksidi siirretään tai kuljetetaan; määrittää vuoteen 2030 mennessä käytettävissä olevan hiilidioksidin kokonaisvarastointikapasiteetin ja syöttömäärät;

3. sisällyttää LULUCF-sektorille lisätoimenpiteitä ja esittää yksityiskohtaiset tiedot niiden ajoituksesta ja soveltamisalasta sekä määrälliset tiedot niiden odotetusta vaikutuksesta sen varmistamisessa, että kasvihuonekaasujen poistumat vastaavat tosiasiallisesti EU:n vuoden 2030 nettopoistumatavoitetta (−310 $MtCO_2eq$) ja asetuksessa (EU) 2018/841 määritettyä maakohtaista poistumatavoitetta, joka on −661 $KtCO_2eq$; antaa selkeää tietoa siitä, miten julkisia varoja (sekä unionin varoja yhteinen maatalouspolitiikka mukaan luettuna että valtiontukia) ja hiiliviljelyjärjestelmistä saatavaa yksityistä rahoitusta käytetään johdonmukaisesti ja tehokkaasti kansallisen nettopoistumatavoitteen saavuttamiseen; antaa asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä V olevan 3 osan mukaisesti tietoja tilanteesta ja edistymisestä korkeampien määrittämistasojen/maantieteellisesti täsmällisten tietoaineistojen parantamisessa seurantaa, raportointia ja todentamista varten;

4. tekee lisäanalyysin merkityksellisistä ilmastohaavoittuvuuksista ja -riskeistä, jotka liittyvät kansallisten tavoitteiden, päämäärien ja panosten saavuttamiseen sekä energiaunionin eri ulottuvuuksiin liittyviin toimintapolitiikkoihin ja toimenpiteisiin; esittelee ja kvantifioi paremmin yhteyttä niihin energiaunionin nimenomaisiin tavoitteisiin ja toimintapolitiikkoihin, joita sopeutumispolitiikoilla ja -toimenpiteillä olisi tarkoitus tukea; määrittää lisää sopeutumispolitiikkoja ja -toimenpiteitä riittävän yksityiskohtaisesti tukeakseen Liettuan energiaunionin mukaisten kansallisten tavoitteiden, päämäärien ja panosten saavuttamista;

5. laatii uusiutuvan energian teknologioiden arvioidut kehityskulut ja pitkän aikavälin käyttöönottosuunnitelman seuraaviksi kymmeneksi vuodeksi vuoden 2040 näkymineen; sisällyttää suunnitelmaan vuoteen 2030 mennessä toteutettavan ohjeellisen tavoitteen innovatiivisia uusiutuvan energian teknologioita varten direktiivin (EU) 2018/2001, sellaisena kuin se on muutettuna, mukaisesti; sisällyttää suunnitelmaan erityistavoitteet, joilla edistetään rakennusten ja teollisuuden ohjeellisia alatavoitteita vuodelle 2030; vahvistaa, että suunnitelmaluonnokseen sisältyvät ennusteet muodostavat sitovan lämmitystä ja jäähdytystä koskevan tavoitteen vuosille 2021–2025 ja 2026–2030; täsmentää, minkä tavoitteen Liettua aikoo saavuttaa liikennealalla polttoaineiden toimittajia koskevan velvoitteen avulla, myös kehittyneitä biopolttoaineita ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita koskevan alatavoitteen avulla, varmistaen, että muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden vuoden 2030 vähimmäistasoa noudatetaan; vahvistaa biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden sitovan tason teollisuudessa vuonna 2030;

6. sisällyttää suunnitelmaan yksityiskohtaisia ja kvantifioituja toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä siten, että sen kansallinen panos unionin sitovaan uusiutuvan energian tavoitteeseen, joka on vähintään 42,5 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, voidaan saavuttaa oikea-aikaisesti ja kustannustehokkaasti pyrkien nostamaan se kollektiivisesti 45 prosenttiin; kuvailee erityisesti niitä uusiutuvan energian teknologioita, joiden osalta Liettua aikoo nimetä ”uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita”, joilla menettelyt ovat nopeampia ja yksinkertaisempia; kuvailee lisätoimenpiteitä, joilla varmistetaan mahdollistavat puitteet sähköverkon ja lämmitys- ja jäähdytysverkkojen välisen integroinnin lisäämiseksi; kuvailee, miten liikennealan polttoainetoimittajia koskeva velvoite otetaan huomioon, ja sisällyttää suunnitelmaan vastaavia toimenpiteitä, joilla edistetään vetyä teollisuudessa ja valmistellaan EU:ta uusiutuvan vedyn kauppaan;

7. sisällyttää suunnitelmaan ennusteita bioenergian kysynnästä ja tarjonnasta sektoreittain ja antaa tietoja tuonnista ja energiantuotantoon käytettävän metsäbiomassan lähteestä; sisällyttää suunnitelmaan direktiivin (EU) 2018/2001, sellaisena kuin se on muutettuna, 29 artiklassa säädettyjen tiukennettujen kestävyyskriteerien mukaisen arvioinnin metsäbiomassan kotimaisesta tarjonnasta energiatarkoituksiin vuosina 2021–2030 ja arvioinnin siitä, onko metsäbiomassan suunniteltu käyttö energiantuotantoon yhteensopivaa tarkistetun LULUCF-asetuksen mukaisten Liettuan velvoitteiden kanssa, erityisesti vuosiksi 2026–2030, sekä tällaisen yhteensopivuuden varmistavien kansallisten toimenpiteiden ja toimintapolitiikkojen kanssa; sisällyttää suunnitelmaan lisätoimenpiteitä biometaanin kestävän tuotannon edistämiseksi, kun otetaan huomioon kestävän biokaasun/biometaanin potentiaali ja tuotanto, maakaasun kulutusprofiili ja olemassa oleva infrastruktuuri, mädätteen käyttö ja biogeenisen hiilidioksidin käyttötavat Liettuassa;

8. esittää mahdollisuuksien mukaan odotetun aikataulun vaiheille, jotka johtavat sellaisten lainsäädännöllisten ja muiden politiikkatoimien ja toimenpiteiden hyväksymiseen, joiden tarkoituksena on saattaa direktiivin (EU) 2018/2001, sellaisena kuin se on muutettuna, säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä ja panna ne täytäntöön, erityisesti edellisissä kohdissa mainittujen toimenpiteiden osalta;

9. laatii kattavat toimintapolitiikat ja toimenpiteet kansallisten energiatehokkuuspanosten saavuttamiseksi ja erityisesti esittää yksityiskohtaiset tiedot siitä, miten direktiivin (EU) 2023/1791 30 artiklassa määritelty kansallinen energiatehokkuusrahasto auttaa saavuttamaan kansalliset energiatehokkuuspanokset, mukaan lukien tiedot rahaston mukaisten rahoitusvälineiden käytöstä;

10. sisällyttää suunnitelmaan päivitetyn tavoitetason, jotta varmistetaan erittäin energiatehokas ja hiilivapaa kansallinen rakennuskanta ja jotta olemassa olevat rakennukset voidaan muuttaa päästöttömiksi vuoteen 2050 mennessä, mukaan lukien välitavoitteet vuosille 2030 ja 2040, sekä vertailun uusimpaan pitkän aikavälin peruskorjausstrategiaan; varmistaa johdonmukaisuuden kotitalouksien energian loppukulutuksen ennustetun kasvun ja suunnitelmaan sisältyvien rakennusten energiansäästöarvioiden välillä;

11. vahvistaa energiajärjestelmän häiriönsietokykyä erityisesti asettamalla tavoitteen energian varastoinnin käyttöönotolle; selittää tarkemmin, miten Liettua aikoo jatkaa kaasun kysynnän vähentämiseen kannustamista vuoteen 2030 mennessä; arvioi öljyinfrastruktuurin (jalostamot, öljyvarastot) riittävyyttä suhteessa öljyn kysynnän odotettuun vähenemiseen ja siirtymiseen kohti vähähiilisiä vaihtoehtoja;

12. esittää selkeät tavoitteet ja päämäärät kysyntäjoustolle järjestelmän joustavuuden parantamiseksi joustotarpeiden arvioinnin perusteella; kuvaa erityistoimenpiteet, joilla helpotetaan energiajärjestelmän integrointia direktiivin (EU) 2018/2001, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä (EU) 2023/2413, uuden 20 a artiklan yhteydessä; täsmentää, miten Liettua aikoo kehittää kilpailukykyisempiä vähittäismarkkinoita ja lisätä edelleen kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia vähittäismarkkinoilla;

13. päivittää energiaköyhyyttä koskevan tilanteen arvion ja tavoitteet energiaköyhyyden vähentämiseksi asetuksessa (EU) 2018/1999 edellytetyllä tavalla ja ottaen huomioon suosituksen (EU) 2023/2407;

14. selkeyttää edelleen puhtaiden teknologioiden käyttöönottoon liittyviä kansallisia tutkimus-, innovointi- ja kilpailukykytavoitteita ja luo vuosiksi 2030 ja 2050 etenemispolun, jolla voidaan tukea teollisuuden hiilestä irtautumista ja yritysten siirtymistä kohti nettonolla- ja kiertotaloutta; laatii toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, joilla edistetään nettonollahankkeiden kehittämistä, mukaan lukien energiaintensiivisen teollisuuden kannalta merkitykselliset hankkeet; esittää ennakoitavan ja yksinkertaistetun sääntelykehyksen lupamenettelyille ja kuvaa sitä, miten kansallisen rahoituksen saatavuutta tarvittaessa yksinkertaistetaan; kohdentaa yksityiskohtaisia toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä puhtaaseen energiaan liittyvien taitojen kehittämiseen ja läpinäkyvän kaupan helpottamiseen keskeisten nettonollakomponenttien ja -laitteiden häiriönsietokykyisten ja kestävien toimitusketjujen mahdollistamiseksi;

15. määrittää uudistukset ja toimenpiteet energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien yksityisten investointien mobilisoimiseksi; parantaa ja laajentaa investointitarpeiden analysointia siten, että siihen sisältyy kattava ja johdonmukainen yleiskuva julkisista ja yksityisistä investointitarpeista kokonaismääränä ja sektoreittain; täydentää ylhäältä alaspäin suuntautuvaa koko talouden kattavaa lähestymistapaa alhaalta ylöspäin suuntautuvalla hankekohtaisella arvioinnilla; sisällyttää suunnitelmaan kokonaisinvestointitarpeiden erittelyn ja lisätietoja kansallisista, alueellisista ja unionin rahoituslähteistä sekä mobilisoitavista yksityisistä rahoituslähteistä; antaa lisäksi lyhyen kuvauksen siitä, minkä tyyppisiä rahoitustukijärjestelmiä on valittu niiden toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden toteuttamiseen, jotka rahoitetaan julkisesta talousarviosta, ja sellaisten sekamuotoisten rahoitusvälineiden käytöstä, joissa hyödynnetään avustuksia, lainoja, teknistä apua ja julkisia takuita, mukaan lukien kansallisten kehityspankkien rooli kussakin järjestelmässä ja/tai yksityisen rahoituksen mobilisointitapa; harkitsee toisiin jäsenvaltioihin tehtävien siirtojen kustannustehokasta toteuttamista rahoituslähteenä; esittää luotettavan arvion suunniteltujen toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden makrotaloudellisista vaikutuksista;

16. kuvailee, miten päivitettyyn suunnitelmaan sisältyvät toimintapolitiikat ja toimenpiteet ovat johdonmukaisia Liettuan kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman sekä REPowerEU-luvun kanssa;

17. selittää yksityiskohtaisemmin, miten ja mihin mennessä Liettua aikoo vaiheittain luopua fossiilisten polttoaineiden tuista;

18. antaa yksityiskohtaisempaa tietoa ilmasto- ja energiasiirtymän sosiaalisista, työllisyys- ja osaamisvaikutuksista tai muista jakaumavaikutuksista sekä oikeudenmukaista siirtymää tukevista suunnitelluista tavoitteista, toimintapolitiikoista ja toimenpiteistä; määrittää tuen muodon, aloitteiden vaikutuksen, kohderyhmät ja kohdennetut resurssit ottaen huomioon oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen annetun neuvoston suosituksen ([21]); sisällyttää suunnitelmaan mahdollisuuksien mukaan lisäelementtejä, jotta voidaan luoda riittävä analyyttinen perusta tulevan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman laatimiselle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/955 ([22]) mukaisesti, mukaan lukien tiedot siitä, miten voidaan arvioida rakennusten, tieliikenteen ja muiden alojen polttoaineiden polttoa koskevan päästökauppajärjestelmän haasteita ja sosiaalisia vaikutuksia kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin sekä yksilöidä mahdolliset tuensaajat ja asiaankuuluva politiikkakehys; selittää, miten kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa määritetty politiikkakehys edistää Liettuan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelman laatimista ja miten näiden kahden suunnitelman välinen johdonmukaisuus varmistetaan;

19. laajentaa jo hyvää alueellista yhteistyötä naapurijäsenvaltioiden kanssa Itämeren alueella ja Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliitäntäsuunnitelman korkean tason ryhmässä, mukaan lukien uusiutuvan energian, energiatehokkuuden ja sisämarkkinoiden alalla, ottaen huomioon yhteiset haasteet ja jaetut tavoitteet; jatkaa pyrkimyksiä tarvittavan jäljellä olevan kaasun toimitusvarmuutta koskevan kahdenvälisen yhteisvastuusopimuksen allekirjoittamiseksi naapurimaansa (Puola) kanssa;

KANSALLISTEN TOIMENPITEIDEN JOHDONMUKAISUUDESTA ILMASTONEUTRAALIUSTAVOITTEEN JA SOPEUTUMISESSA EDISTYMISEN VARMISTAMISEN KANSSA ASETUKSEN (EU) 2021/1119 MUKAISESTI

1. lisää ilmastokestävyysnäkökohtien painoarvoa unionin rahoitusohjelmista, kuten yhteisestä maatalouspolitiikasta, koheesiopolitiikan rahoituksesta ja muista asiaankuuluvista unionin rahastoista, saatavan tuen käytössä; Unionin varoja olisi käytettävä siten, että ne parantavat ilmastokestävyyttä eivätkä lisää haavoittuvuuksia (eli eivät aiheuta merkittävää haittaa sopeutumiselle);

2. perustaa mekanismeja, joilla varmistetaan, että kansallista tasoa alemman tason toimintapolitiikkoja laaditaan ja että niitä tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti;

3. edistää luontoon perustuvia ratkaisuja ja ekosysteemipohjaista sopeutumista kansallisissa strategioissa, toimintapolitiikoissa ja suunnitelmissa ja tekee investointeja niiden toteuttamiseksi.

Tehty Brysselissä 18 päivänä joulukuuta 2023.

Komission puolesta
Kadri SIMSON
Komission jäsen

([21]) Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen (EUVL C 243, 27.6.2022, s. 35).

([22]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/955, annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, sosiaalisen ilmastorahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1060 muuttamisesta (EUVL L 130, 16.5.2023, s. 1).